

Република Србија

Завод за вредновање квалитета
образовања и васпитања

Извештај

Истраживање стања у
образовно-васпитним установама у Србији
у вези са школским спортом

ИЗВЕШТАЈ
ИСТРАЖИВАЊЕ СТАЊА У
ОБРАЗОВНО - ВАСПИТНИМ УСТАНОВАМА У СРБИЈИ
У ВЕЗИ СА ШКОЛСКИМ СПОРТОМ

Припремио:

Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања са стручним тимом

проф. др Владимир Кебин, саветник-координатор, Завод за унапређивање образовања и васпитања

Драган Банићевић, проф., директор Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања

Гордана Чапрић, дипл. психолог, помоћник директора, Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања

Бранислава Цида, дипл. инжењер информационих система, самостални стручни сарадник за аналитичке и статистичке послове

Јелена Пантић, дипл. психолог, самостални стручни сарадник за аналитичке и статистичке послове

Јелена Николић, дипл. психолог, самостални стручни сарадник за аналитичке и статистичке послове

Припрема и штампа: Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања

Copyright © 2008 Министарство омладине и спорта Републике Србије

Сва права задржана. Ниједан део ове публикације не може бити репродукован, снимљен, или емитован на било који начин: електронски, механички, фотокопирањем, или другим видом, без писане дозволе издавача.

РЕКАПИТУЛАЦИЈА

Као што је споменуто у делу који се тиче узорка, овим истраживањем је планирано да се покрију све основне и средње школе на територији Србије. Прелиминарни извештај је састављен у децембру 2007. на узорку од 1091 школе. Пошто је продужен рок за доставу упитника, школе су наставиле да шаљу материјал, тако да је закључно са 6. јуном 2008. године са терена пристигло 1533 упитника. Од укупно 1533 испитане школе, 1135, односно 74% школа припада основним, а 398, односно 26% школа припада средњим школама.

Први сегмент упитника тиче се опремљености школа у погледу затворених простора. На бази добијених података, можемо констатовати да 63,5% школа има велику салу (744 тј. 48,5% школа има велику салу површине мање од 450м², при чему је 246 школа опремљено по нормативу; а 230, тј. 15% школа има велику салу површине веће од 450м² и 123 школе располаже средствима прописаним по нормативу).

Што се тиче мале сале ситуација је драстично лошија. Уочавамо да 1190, односно 22,4% школа има малу салу. 239, тј. 15,6% поседује малу салу површине мање од 150м², при чему само 42 школе задовољавају норму. 104, тј. 6,8% школа има малу салу површине веће од 150м², при чему само 25 школа задовољава норматив. Можемо уочити да када говоримо о опремљености школа по нормативу, стање је нешто неповољније у односу на велику салу.

Други сегмент упитника односио се на опремљеност школа у погледу отворених простора.

Добијени подаци сугеришу да 929, односно 60,6% школа има игралиште за рукомет. Подлоге које чине та игралишта су: асфалт, бетон, трава, шљака и тартан. Нешто мање школа има игралиште за кошарку - 744, односно 48,5% школа. Најчешће навођене подлоге које чине та игралишта су: асфалт, бетон и шљака, а занемарљив број школа има за подлогу тартан, траву и земљу. Нешто мањи број школа има игралиште за мали фудбал, укупно 555, односно, 36,2% школа их има. Подлоге које чине та игралишта су: асфалт, бетон, шљака, тартан, трава и вештачка трава. Најмањи је број игралишта за одбојку, односно 500 (32,6%), а најчешће навођене подлоге за та игралишта су: асфалт, бетон, песак, шљака, тартан, трава и земља. На крају, 301, односно, 19,6% школа има јаму за скокове. Резултати указују да се као подлога најчешће јавља песак, што је и очекивано; затим бетон, трава, шљака, асфалт, тартан и земља.

Поред понуђених отворених терена, школе су имале могућност да наведу назив, димензије и подлогу неких других отворених простора уколико их поседују. Најчешће навођени отворени терени су: атлетска стаза (32 школе), фудбалски терен (30 школа), бацалиште за куглу (20 школа), тениски терен (10 школа), рукомет (9 школа), игралиште (8), кошарка (8), комбиновано игралиште (6), стазе за принт (6), школско двориште (6), а остали одговори немају велику фреквенцу јављања (5 и мање од 5 школа), па неће ни бити спомињани.

Трећи сегмент упитника односи се на пратеће просторе, при чему су школе требало да наведу број и димензије следећих објеката (свлачионице, купатила, тоалети и справарнице).

Можемо констатовати да школе од пратећих објеката у највећем броју поседују свлачионице (2411), затим тоалете (2205), купатила (1594) и најзад справарнице којих има 555. Са аспекта површине коју пратећи објекти заузимају, највећу површину заузимају свлачионице (900,52м²), затим справарнице (312,08м²), следе тоалети (293,95м²) и најзад купатила (242,47м²).

Поред наведених пратећих простора, упитник је пружио могућност школама да напишу неке друге пратеће просторе уколико их има, а нису били предвиђени. У највећем броју школе су наводиле: кабинет наставника (110), затим ходник (18), просторије за припрему (7), наставничке тоалете (6), оставе (5), туш кабине (5), умиваонике (3), магацине (2) и трибине (2).

Остали наведени простори имају малу фреквенцију јављања, па неће ни бити спомињани.

Када је у питању коришћење затворених и отворених простора, од укупно 1533 испитане школе, 1163 школе користи поменуте просторе у циљу одржавања спортских секција; 441 школа их користи у сврху рекреације радника школе; 407 школа их изнајмљује спортским клубовима, а 186 школа их изнајмљује грађанима. Може се приметити да се затворени и отворени простори користе за потребе саме школе.

Део упитника који се тиче организације ваннаставних активности садржи две целине: једна садржи побројане активности, при чему школе треба да наведу недељни број тренинга, као и укупан број сати. Друга целина се односи на изабрани спорт, при чему школе треба да наведу спортске активности, број ученика, и од тога колико има дечака и девојчица.

Резултати су следећи:

- 372, односно 24,3% школа има атлетику као ваннаставну активност, при чему 241 школа одржава тренинге једанпут недељно, 98 школа два пута недељно, а 33 школе три или више од три пута недељно.
- 160, односно 10,4% школа има спортску гимнастику као ваннаставну активност, при чему 90 школа одржава тренинге једанпут недељно, 60 школа два пута недељно, а 10 школа три или више од три пута недељно.
- 851, односно 55,5% школа има кошарку као ваннаставну активност, при чему 424 школе одржава тренинге једанпут недељно, 333 школе два пута недељно, а 94 школе три или више од три пута недељно. Дакле, нешто више од половине школа има кошарку као ваннаставну активност, при чему се она најчешће одржава једном недељно.
- 978, односно 63,8% школа има одбојку као ваннаставну активност, при чему 454 школе одржава тренинге једанпут недељно, 384 школе два пута недељно, а 140 школа три или више од три пута недељно.
- 633, односно 41,3% школа има рукомет као ваннаставну активност, при чему 339 школа одржава тренинге једанпут недељно, 228 школа два пута недељно, а 66 школа три или више од три пута недељно.
- 930, односно 60,7% школа има мали фудбал као ваннаставну активност, при чему 516 школа одржава тренинге једанпут недељно, 320 школа два пута недељно, а 94 школе три или више од три пута недељно.
- 126, односно 8,2% школа има стони тенис као ваннаставну активност, при чему 77 школа одржава тренинге једанпут недељно, 38 школа два пута недељно, а 11 школа три или више од три пута недељно.

Највећи број испитаних школа наводи да нема рвање (99,9%), као ни тенис и веслање (99,8%) као изборни спорт. Са друге стране, најприсутнија ваннаставна активност је одбојка (978 школа, тј. 63,8% школа одржава тренинге).

Друга целина унутар ваннаставних активности тиче се изабраног спорта. Школе су имале могућност да саме упишу назив, као и број изабраних спортова које практикују. Међу 8 најпопуларнијих изабраних спортова (према броју школа у којима се појављују) спадају: одбојка, кошарка, рукомет, мали фудбал, фудбал, стони тенис, атлетика и спортска гимнастика. Када се анализира ситуација с обзиром на пол, међу првих 8 изабраних спортова које девојчице бирају налазе се: одбојка, кошарка, рукомет, мали фудбал, фудбал, атлетика, стони тенис и спортска гимнастика. Код дечака ситуација је следећа: одбојка, кошарка, мали фудбал, фудбал, рукомет, атлетика, стони тенис и спортска гимнастика. Дакле, поједини изабрани спортови

заузимају једнаке позиције без обзира на пол (одбојка, кошарка, атлетика, стони тенис и спортска гимнастика).

Што се тиче анализе најпопуларнијих изабраних спортова по административним окрузима, већина спортова је заступљена у свим административним окрузима (одбојка, кошарка, рукомет, мали фудбал и фудбал). По окрузима ситуација изгледа овако: у борском, браничевском, београдском, зајечарском, западнобачком, јужнобанатском, јужнобачком, колубарском, косовско-митровачком, мачванском, моравичком, нишавском, пећком, пиротском, подунавском, расинском, рашком, севернобанатском, севернобачком, средњебанатском и сремском округу најпопуларнији изборни спорт је одбојка; у златиборском, косовском, косовско-поморавском, пчињском и топличком округу најпопуларнији изабрани спорт је кошарка; а у јабланичком, поморавском и шумадијском округу најпопуларнији изабрани спорт је рукомет.

Посебан сегмент упитника тицао се издавања простора трећим лицима. Резултати показују: 351 односно 22,9% школа издаје просторе и има уговоре за издавање. Од тога највећи број школа - 88 или 25,1% одваја од 76 до 100% средстава за унапређење наставе физичког васпитања; 8,9% школа издаје просторе, при чему немају уговоре за издавање.

Резултати показују да највећи број школа, од оних које издају просторе трећим лицима, издаје простор после наставе и викендом - 236 школа или 46,3%; следе оне школе које издају простор после наставе - 205 школа или 40,2%.

Од 1533 испитане школе, 56 или 3,6% школа има регистровано школско спортско друштво. Најстарије друштво регистровано је 1954. године. Као институција код које је друштво регистровано најчешће се јавља Управа за спорт (16), Министарство за омладину и спорт (10), Савез школских спортских друштава (6) и Спортски савез (4).

Један део упитника тиче се унутаршколских такмичења, при чему је било понуђено 9 спортских дисциплина: атлетика, гимнастика, ритмичка гимнастика, кошарка, одбојка, рукомет, фудбал, пливање и стони тенис.

Генерално гледано, спортска дисциплина која се најчешће јавља у оквиру унутаршколских такмичења је одбојка (у 67,6% школа). Затим следе: кошарка (64,3%), атлетика (50,8%), рукомет и фудбал (48,6%), стони тенис (41,6%), пливање (19,2%), гимнастика (7,6%) и, на крају, ритмичка гимнастика (1,8%).

Што се тиче такмичења на општинском нивоу, школе су требале да наведу укупан број ученика, односно, ученица.

У погледу броја школа које узимају учешће на општинском такмичењу из поменутих 9 спортских дисциплина, добија се следећа ситуација: највећи број школа учествује на општинском такмичењу из одбојке 50,5%, затим из атлетике 48,9%, кошарке 41,3%, рукомета 35,6%, фудбала 28,2%, стоног тениса 26%, пливања 10%, гимнастике 3,3%, и на последњем месту се налази ритмичка гимнастика 0,6%.

Део упитника који се односи на републичка такмичења показује да највећи број школа учествује на републичком такмичењу из: фудбала (12%), атлетике и кошарке (11,3%), одбојке (11,2%), стоног тениса (11,1%), рукомета (10,1%), пливања (5,6%), гимнастике (3,6%) и ритмичке гимнастике (0,6%). Што се тиче трајања такмичења, већина школа наводи један дан. Изузетак чине спортске дисциплине које имају БОД систем такмичења.

Једно од питања везаних за републичка такмичења односило се на начин на који школа наставницима надокнађује време проведено на такмичењу. С тим у вези долазимо до закључка да 1031, односно 65,25% школа не практикује да на било који начин надокнађује време наставницима. Од преостале 502 (37,75%) школе, 114 школа није навело на који начин то чини; највећи број

школа, чак 277 надокнађује време преко дневница; 29 школа преко дневница и путних трошкова; 56 школа даје извесне новчане надокнаде, и 26 школа исплаћује путне трошкове.

Када је у питању организација такмичења, школе су имале могућност да се одреде за једног или више организатора. Највећи број школа (371) је као организатора такмичења навео Спортски савез општине; 287 школа је навело Савез за школски спорт и олимпијско васпитање општине; 213 школа је навело два или више организатора; 209 школа је навело Стручни актив општине и само 20 школа се одредило за Секретаријат за физичку културу.

На крају упитника наставници су замољени да наведу степен стручне спреме. Укупан број наставника износи 3555, при чему: 3,7% наставника није навело степен стручне спреме; 0,2% наставника има IV степен стручне спреме; 0,1% има V степен стручне спреме; 13,2% има VI степен стручне спреме; убедљиво највећи број наставника, 82,6%, има VIII степен стручне спреме и 0,2% наставника има магистратуру или докторат.